

Polygonum oxyspermum

Näbbtrampört

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Caryophyllales (nejlikordningen), **Familj:** Polygonaceae (slideväxter), **Släkte:** *Polygonum* (trampörter), **Art:** *Polygonum oxyspermum* - näbbtrampört C. A. Mey. & Bunge **Synonymer:** *Polygonum acadiense* Fernald, *Näbbtrampgräs*

Kännetecken

Näbbtrampörten är en ettårig, starkt förgrenad, nedliggande slideknäväxt, vars grenar blir 20–80 cm långa. Den har blågrå stjälk försedd med knottriga ribbor. De spetsiga lansettlika bladen är kortare än stjälkens noder. I bladvecken utvecklas under juli-september små knippen av skaftade blommor med rödaktiga hylleflikar. Frukten är en trekantig, glänsande brun nöt, som vid mognaden skjuter långt ut ur hyllet. Hos den närstående vanliga trampörten *Polygonum aviculare* är frukten smalare, svagt knottrig och mer innesluten i hyllet, i synnerhet tidigt på säsongen. Denna art avviker också genom kal stjälk och vitskära hylleflikar.

Utbredning och status

Näbbtrampörtens världsutbredning är begränsad till kuststräckor vid Skagerack, Kattegatt och Östersjön. I Sverige har den aktuella förekomster i Bohuslän (1), på Öland (1) och Gotland (23?). I Södermanland och Uppland har den äldre förekomster, sågs där senast 1953. Den är inom hela området på stark tillbakagång men har allttjämt lokaler kvar i områden som södra Norge, norra Jylland och södra Finland samt Baltikum, Polen och Tyskland. En viss osäkerhet präglar utbredningskartan eftersom arten uppträder sporadiskt och även ibland förväxlas med andra trampörtsarter.

Ekologi

Arten lever nära vattenlinjen på sand- och grusstränder, där den har tillgång till näringsämnen från ruttnande tång. Den föredrar en måttlig salthalt. Bland följearter kan nämnas marviol *Cakile maritima*, sodaört *Salsola kali* och rödmålla *Chenopodium rubrum*.

Hot

Sannolikt har den ökande användningen av badstränder medfört näbbtrampörtens tillbakagång. De rika växtplatserna på Gotska Sandön har reducerats starkt, troligen beroende på ökat slitage av fordon längs stränderna.

Åtgärder

En fröreserv borde läggas in i en genbank. Anledningen till artens minskning bör undersökas och den bör övervakas av floraväktare. Ett åtgärdsprogram för näbbtrampört ska upprättas och det kommer att ge förslag på lämpliga åtgärder.

Övrigt

Näbbtrampört är fridlyst. Arten anses vara en sen invandrare i Östersjöområdet. Utländska namn – NO: Nebbslirekne, DK: Strand-pileurt, FI: Meritatar, GB: Ray's Knotgrass.

Fridlysnig: Fridlyst enligt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845), enligt paragraf: 8. Bestämmelsen gäller hela landet

Åtgärdsprogram: Avslutat

Litteratur

- Andersson, U.-B. & Gunnarsson, T. 2006. Floraväktarrapport 2005 Ölands Botniska förening. *Krutbrännaren* 15 (1): 3–49.
- Blomgren, E. 2005. *Floraväktarverksamheten I Bohuslän. Årsrapport 2004*. Föreningen Bohusläns flora.
- Englund, B. 1942. Die Pflanzenverteilung auf die Meeresufer von Gotland. *Acta Bot. Fenn.* 32.
- Ekman, J., Frostberg, K. & Svenson, A. 2005. Floraväktariet i Sörmland och Uppland fram t.o.m. 2004. *Daphne* 16: 3–111.
- Grøntved, J. 1939. Polygonaceernes Udbredelse i Danmark. *Bot. Tidsskr.* 45: 9–70.
- Ingmansson, G. & Petersson, J. 2006. Gotska Sandöns flora. *Rindi* 26: 1–120.
- Karlsson, T. 1983. Kritiska växter på Gotland. *Rindi* 3: 23–37.
- Knutsson, T. m fl 1997. Försvunna, hotade och sårbara kärlväxter på Öland. *Krutbrännaren*. Suppl. 2.
- Laine, U. 1997. Meritatar. I. Rytteri, T. & Kettunen, T. (red.) *Uhanalaiset Kasvimme*. Helsingfors.
- Løjtnant, B. & Worsøe, E. 1993. Status over den danske flora 1993. G.E.C. Gads Forlag, Kopenhagen.
- Petersson, J. 1998. Hotade växter på Gotland. Del 1: Försvunna och akut hotade växter. *Rindi* 18: 4–43.
- Rydberg, H & Wanntorp, H.-E. 2001. Sörmlands Flora. Botaniska Sällskapet i Stockholm.

Författare

Elsa Bohus Jensen 1994. Rev. Margareta Edqvist 2006. ©ArtDatabanken, SLU 2007.